



DOI 10.37491/UNZ.73.8
УДК 341.63



Володимир НАГНИБІДА¹

ВПЛИВ ПРАВА КРАЇНИ МІСЦЯ ВИКОНАННЯ АРБІТРАЖНОГО РІШЕННЯ НА ВИРІШЕННЯ СПОРІВ В МІЖНАРОДНОМУ КОМЕРЦІЙНОМУ АРБІТРАЖІ

Досліджено ключові аспекти впливу права місця виконання арбітражного рішення на арбітражний розгляд та безпосередньо на визнання та приведення арбітражних рішень до виконання, зважаючи на вивчення доктринальних позицій, нормативних положень і відповідної судової практики. Виявлено, що Нью-Йоркська конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р. відсилає до процесуальних норм країни місця виконання для врегулювання питань, властивих порядку визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень, що не врегульовані Конвенцією, встановлюючи лише базові та достатньо прості формальні вимоги для згаданої процедури, що є однією з сильних характеристик конвенційного режиму визнання і виконання арбітражних рішень. У світлі цього резюмується, що такий підхід є поміркованим та враховує неможливість і відсутність практичної необхідності уніфікації на міжнародному договірному рівні процесуальних особливостей визнання і виконання арбітражних рішень, встановлюючи лише засадничі принципи і вимоги до такого порядку. Обґрунтовано, що виокремлюються дві складові права місця виконання арбітражного рішення, що регламентують визнання та приведення до

¹ кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного та європейського права,
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова,
v.nagnybida@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0003-4233-7173>.



виконання арбітражних рішень у межах відповідної юрисдикції, а саме матеріальної та процесуальної, що, втім, містяться в єдиних правових актах — здебільшого національних арбітражних законах. Наголошується на вирішальній ролі права місця виконання арбітражного рішення в матеріальній та процесуальній площині на порядок визнання та приведення до виконання арбітражних рішень у межах відповідної юрисдикції. Узагальнено, що уніфікація матеріальних підстав для відмови у визнанні та виконанні (зокрема неарбітрабельність предмета спору та суперечність рішення публічному порядку як підстави, що можуть порушуватись компетентним судовим органом за місцем виконання *ex officio*, незалежно від посилання на них стороною, проти якої винесено арбітражне рішення), а також закріплення базових процесуальних вимог і принципів, здійснюється Нью-Йоркською конвенцією 1958 року, що залишає на розсуд національного законодавця, з одного боку, врегулювання незначних аспектів процедури, але, з іншого — визнає за ним повну свободу розсуду щодо визначення меж об'єктивної арбітрабельності, змісту і конкретного наповнення категорії міжнародного публічного порядку, що застосовується у відповідній юрисдикції.

Ключові слова: арбітражне рішення, міжнародний комерційний арбітраж, застосовне право, арбітражний розгляд, публічний порядок.

Забезпечення ефективності арбітражного розгляду та загалом міжнародного комерційного арбітражу як альтернативного способу вирішення спорів засновується на низці основоположних принципів (у першу чергу, на принципі автономії волі сторін) та гарантується функціонуванням складного механізму взаємодії різних правових систем. Останні можливо поділити на дві групи, залежно від меж та умов реалізації щодо їх вибору волі сторін: на ті, що обираються сторонами або визначаються складом арбітражу як застосовного матеріального і процесуального права під час вирішення спору, та ті, що передбачають значно менше можливостей для сторін щодо вибору і застосування, втілюючи функції нагляду і контролю з боку держави, перш за все, за дійсністю арбітражної угоди та виконувальністю арбітражного рішення. При цьому такий підхід є суто інструментальним, оперуючи не конкретними правопорядками, а теоретико-практичними поняттями, що отримують змістовне наповнення у вигляді певної правової системи щодо кожного конкретного арбітражного розгляду.

Серед правових систем у другій з означених категорій одне з ключових місць посідає право країни місця виконання арбітражного рішення, що безпосередньо не обирається сторонами, лише опосередковано приймаючись ними через вибір самого місця виконання, але справляє вплив на постановлення та регламентує визнання і приведення до виконання арбітражного рішення. У зв'язку з цим, актуальність та необхідність ви-



вчення окресленої проблематики в рамках наукового дослідження є безсумнівною.

Деякі з елементів обраної тематики дослідження, зокрема у світлі визнання та приведення до виконання арбітражних рішень, підстав для відмови у визнанні і виконанні, вже були предметом наукових праць таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як: Т. Вараді, Л. Ф. Винокурової, Т. Г. Захарченко, О. Д. Крупчана, М. М. Мальського, Л. Містеліса, О. С. Перепелинської, Д. Ді Піетро, М. Платте, Ю. Д. Притики, М. Ф. Селівона, Т. В. Сліпачук та інших. Однак досі відсутній комплексний аналіз питань впливу права місця виконання арбітражного рішення на порядок розгляду і вирішення спорів у міжнародному комерційному арбітражі, зокрема у світлі визнання та приведення до виконання арбітражних рішень.

Таким чином, *метою цієї статті* є встановлення та аналіз впливу права місця виконання арбітражного рішення на арбітражний розгляд та безпосередньо на визнання та приведення таких рішень до виконання, з урахуванням доктринальних позицій, нормативних положень і відповідної судової практики.

Здійснення сторонами вибору матеріального права, що регулює основний договір та заснований на ньому спір, право місця країни виконання, за загальним правилом не відіграє фундаментальної ролі під час розгляду і вирішення справи, а тому зазвичай склад арбітражу не звертається до його положень для вирішення питань про права та обов'язки сторін. При цьому, зважаючи на завдання арбітрів — постановити виконуване рішення, основоположні засади права очікуваного або ймовірного місця виконання арбітражного рішення можуть братись до уваги складом арбітражу під час розгляду і вирішення справи. У світлі цього, насамперед, слід звертати увагу на положення Конвенції ООН про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р. (Нью-Йоркська конвенція 1958 р.) [1], що запровадила універсальний та майже всесвітній режим визнання і приведення до виконання арбітражних рішень. У літературі підкреслюється, що прийняття Конвенції стало суттєвим каталізатором розвитку міжнародного комерційного арбітражу, а її норми продовжують встановлювати стандартні вимоги для успішного міжнародного арбітражного процесу [2, с. 20–21], що, в першу чергу, справедливо щодо порядку визнання та приведення до виконання міжнародних арбітражних рішень. Як зазначає Т. Вараді, головним завданням Нью-Йоркської конвенції 1958 р. було забезпечення дійсності арбітражних рішень шляхом обмеження кола підстав, на основі яких національний суд може відмовити у визнанні та приведенні до виконання арбітражного рішення [3, с. 911], а отже, і вплинути на правові системи держав-учасниць Конвенції, уніфікувавши та обмеживши перелік таких підстав. Г. Борн також підкреслює, що з прийняттям Нью-Йоркської конвенції 1958 р. було скасовано інститут подвійної екзекватури, який діяв згідно з попередньою Женевською конвенцією 1927 року. Сутність подвійної екзекватури полягала в необхідності отримання підтвердження дійсності арбітражного рішення спочатку в місці його винесення (в місці арбітражу), а потім і в місці визнання та приведення до виконання. Натомість Нью-Йоркська конвенція



1958 р. безпосередньо скасувала вимогу щодо подвійної екзекватури, забезпечуючи, тим самим, більш швидке виконання арбітражних рішень, щодо яких державні суди мали б менше можливостей для скасування та відмови у визнанні й виконанні, а також гарантування меншої кількості затримок у процесі виконання [4, с. 2915].

Керуючись положенням Нью-Йоркської конвенції 1958 р., арбітри можуть перевірити арбітрабельність предмета спору за нормами права країни місця ймовірного виконання арбітражного рішення, а також дослідити базові підходи й актуальну судову практику щодо дотримання внаслідок визнання і виконання арбітражного рішення принципів публічного порядку відповідної юрисдикції (ст. V(2)(a-b) Нью-Йоркської конвенції 1958 р.).

Ці ж питання поруч з низкою інших порушуються й на етапі визнання та приведення до виконання арбітражного рішення, де право країни місця виконання займає чільне місце у їх вирішенні. Основу уніфікованого нормативного регулювання в цьому світлі складають приписи Нью-Йоркської конвенції 1958 р. Відповідно до ст. III Конвенції кожна Договірна Держава визнає арбітражні рішення як обов'язкові та приводить їх до виконання відповідно до процесуальних норм тієї території, де запитується визнання та приведення до виконання цих рішень, на умовах, викладених у наступних статтях. Аналіз останніх, а саме ст. V(2), приводить до визнаних в арбітражній доктрині та практиці позицій, згідно з якими право місця виконання арбітражного рішення є єдиною правовою системою, згідно з якою державний суд, до якого звернулася одна зі сторін з клопотанням про визнання або приведення до виконання арбітражного рішення, вирішує питання арбітрабельності предмета спору та відповідності рішення публічному порядку цієї країни.

Безпосередньо в наведеній вище ст. III Нью-Йоркської конвенції 1958 р. вказано також про застосування процесуального права країни місця виконання, що, згідно з позиціями, викладеними у Керівництві Міжнародної ради з комерційного арбітражу щодо тлумачення Конвенції [5], підтверджує можливість застосування національними судами трьох різних джерел нормативних приписів, а саме:

- 1) спеціального акта, яким імплементовано положення Нью-Йоркської конвенції 1958 р. у національне законодавство та відповідно самого тексту Конвенції;
- 2) нормативного акта, що стосується міжнародного арбітражу зокрема;
- 3) загального арбітражного закону держави.

Така позиція кореспондує висновкам А. Я. ван ден Берга, який вказує на те, що історія тлумачення і застосування ст. III Нью-Йоркської конвенції 1958 р. свідчить про існування трьох нормативних можливостей врегулювання процедури визнання і приведення до виконання арбітражних рішень, а саме за допомогою:

- 1) спеціальних положень;
- 2) виконання арбітражного рішення як іноземного судового рішення загалом;



3) виконання арбітражного рішення як внутрішнього.

При цьому дослідник зазначає, що третій з підходів властивий лише кільком юрисдикціям (зокрема Японії), тоді як спеціальні положення, які стосуються порядку визнання і виконання арбітражного рішення, що підпадає під дію Нью-Йоркської конвенції 1958 р., трапляються у правових системах Австралії, Данії, Індії, Швеції, Великій Британії, Сполучених Штатах та низці інших країн. Поширення ж на відповідні арбітражні рішення правил виконання іноземних судових рішень властиве законодавству, Німеччини, Греції, Італії, Мексики та Нідерландів [6, с. 236–237]. Окремі елементи такого підходу трапляються і в українському нормативному регулюванні, що буде досліджено далі.

До питань, що не врегульовані Нью-Йоркською конвенцією 1958 р. та залишені на розсуд національного законодавця, віднесено встановлення судового органу, компетентного розглядати клопотання про визнання та приведення до виконання арбітражного рішення; порядок надання доказів; строки; вжиття запобіжних заходів; передбачення можливості або виключення подання апеляції або заяви про перегляд рішення такого судового органу щодо надання дозволу на визнання або виконання арбітражного рішення; критерії виконання арбітражного рішення в частині активів; межі конфіденційності процесу щодо визнання та приведення до виконання рішення арбітражу та ін. [5]. Важливо уточнити, що вказані процесуальні аспекти, як і загалом правове регулювання порядку визнання і приведення до виконання арбітражних рішень, прийняте у країні місця виконання, не стосується умов такого визнання і виконання, що закріплюються лише Нью-Йоркською конвенцією 1958 р. [6, с. 239] та імплементуються в національне законодавство держав-членів у незмінному вигляді.

Іншими словами, Нью-Йоркська конвенція 1958 р. відсилає до процесуальних норм країни місця виконання для врегулювання питань, властивих порядку визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень, що не врегульовані Конвенцією [7, с. 10], встановлюючи лише базові та достатньо прості формальні вимоги для згаданої процедури, що є однією з сильних характеристик конвенційного режиму визнання і виконання арбітражних рішень [8, с. 124]. Вбачається, що такий підхід є поміркованим та враховує неможливість та відсутність практичної необхідності уніфікації на міжнародному договірному рівні процесуальних особливостей визнання і виконання арбітражних рішень, встановлюючи лише засадничі принципи і вимоги до такого порядку. Ці ж завдання ставили перед собою й розробники Типового закону ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж (Типовий закон ЮНСІТРАЛ) [9], закріплюючи у ст. 35 аналогічні Нью-Йоркській конвенції 1958 р. вимоги до звернення про визнання і виконання арбітражного рішення, а у ст. 36 — підстави для відмови у визнанні та приведенні до виконання арбітражних рішень. У пояснювальній записці Секретаріату ЮНСІТРАЛ до Типового закону ЮНСІТРАЛ з цього приводу зазначається, що завдяки застосуванню відповідних положень Нью-Йоркської конвенції 1958 р. як зразок для норм про визнання і набуття чинності Типовий закон доповнює,



не створюючи жодних колізій, режим визнання виконання набуття чинності, встановлений цією успішно застосовуваною Конвенцією [10].

При цьому слід підкреслити, що Нью-Йоркська конвенція 1958 р. встановлює й низку положень, що не можуть бути змінені приписами права місця виконання арбітражного рішення. До таких правил належить не лише вичерпний перелік підстав для відмови у визнанні та приведенні до виконання арбітражного рішення (в тому числі ті, що застосовуються державним судом *ex officio*), але й закріплені у ст. III та ст. IV Конвенції вимоги щодо недопустимості застосування до визнання і приведення до виконання арбітражних рішень, до яких застосовується ця Конвенція, суттєво більш обтяжливих умов або більш високих мит чи зборів, ніж тих, що існують для визнання та звернення до виконання внутрішніх арбітражних рішень; вичерпності документів, що надаються стороною для визнання і виконання арбітражного рішення (належним чином завірені оригінали чи копії арбітражної угоди й арбітражного рішення, за умови, що якщо арбітражне рішення або угода викладені неофіційною мовою тієї країни, де заявлено клопотання про визнання і приведення до виконання цього рішення, сторона, яка звернулась з таким клопотанням, представляє належним чином засвідчений переклад цих документів на офіційну мову країни місця виконання).

Т. Г. Захарченко, досліджуючи міжнародно-правове регулювання визнання та виконання арбітражних рішень в Україні, також наголошує на тому, що Нью-Йоркська конвенція 1958 р. не передбачає однакового порядку визнання і виконання арбітражних рішень, не визначає орган «компетентної влади», що розглядає прохання про визнання і виконання арбітражного рішення, натомість даючи можливість державам-учасникам встановлювати свої правила в рамках головних принципів, закріплених у ст.ст. III-IV та ст. VII, до яких вчена справедливо відносить такі:

1) Нью-Йоркська конвенція 1958 р. зобов'язує державу, що її підписала, визнавати іноземні арбітражні рішення обов'язковими та виконувати їх;

2) виконання арбітражних рішень здійснюється відповідно до процесуальних норм тієї території, де запитується їх визнання і виконання;

3) до визнання і виконання іноземних арбітражних рішень не повинні застосовуватись істотно більш обтяжливі умови або більш високі податки чи збори, ніж ті, які існують для визнання і виконання внутрішніх рішень;

4) у Конвенції встановлено єдиний для всіх держав-учасниць вичерпний перелік документів, який сторона має надати органу «компетентної влади» у разі звернення з проханням про визнання та примусове виконання, а отже, будь-які додаткові вимоги до документів, передбачених Нью-Йоркською конвенцією 1958 р., або витребування додаткових документів є прямим порушенням Конвенції;

5) Нью-Йоркська конвенція 1958 р., презюмуючи обов'язковість арбітражного рішення, передбачає вичерпний, що не підлягає розширеному тлумаченню, перелік підстав, на яких компетентний суд може відмовити у визнанні та виконанні арбітражного рішення [11, с. 131–134].



Сутність та значення наведених принципів, що висуваються Нью-Йоркською конвенцією 1958 р. для порядку визнання та приведення до виконання арбітражних рішень, підстави для відмови в такому визнанні та виконанні в межах та завданнях нашого дослідження проаналізовані нами вище.

Отже, можна говорити про виокремлення двох складових права місця виконання арбітражного рішення, що регламентують визнання та приведення до виконання арбітражних рішень у межах відповідної юрисдикції, а саме матеріальної та процесуальної, що містяться в єдиних правових актах — здебільшого національних арбітражних законах. Тоді як матеріальні норми дублюють закріплені у Нью-Йоркській конвенції 1958 р. виключні підстави для відмови у визнанні та приведенні до виконання арбітражного рішення, процесуальні є індивідуальними для окремих правопорядків (хоча й у межах, визначених згаданою Конвенцією), стосуючись особливостей відповідної процедури — від визначення органу, компетентного розглядати клопотання про визнання і виконання, до особливостей виконання окремих частин арбітражного рішення.

Проаналізувавши приписи українського законодавства у світлі зроблених висновків, бачимо, що базові положення, які регламентують визнання та виконання іноземних арбітражних рішень, містяться у розділі VIII Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» [12] (ст.ст. 35–36), дублюючи вимоги Нью-Йоркської конвенції 1958 р. Натомість деталізований порядок звернення до компетентного судового органу з клопотанням про визнання та приведення до виконання арбітражного рішення закріплено в новій редакції Цивільного процесуального кодексу України (ЦПК України) [13], а саме у главі 3 розділу IX (ст.ст. 474–482). Вже в означених положеннях ЦПК України закріплюються не лише базові умови визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, якщо його місце знаходиться за межами України, а також визначені Нью-Йоркською конвенцією 1958 р. підстави для відмови у визнанні й наданні дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, але й порядок та строки подання відповідної заяви, її форма та зміст, перелік документів, що додаються до заяви про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, порядок її розгляду, вимоги до відповідної ухвали суду. Згідно з ч. 3 ст. 475 ЦПК України заява про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу подається до апеляційного суду, юрисдикція якого поширюється на місто Київ (Київський апеляційний суд), протягом трьох років з дня прийняття рішення міжнародним комерційним арбітражем. ЦПК України також встановлює особливі порядки добровільного виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу про стягнення грошових коштів (ст. 480), заява щодо чого може бути подана лише в повному обсязі, а якщо рішення винесене проти декількох боржників — у частині, що стосується боржника, який подає заяву; а також порядок визнання рішень міжнародного комерційного арбітражу, що не підлягають примусовому виконанню, причому враховуються особливості, встановлені для визнання рішення інозе-



много суду, що не підлягає примусовому виконанню. Значення вказаних положень ЦПК України для врегулювання порядку визнання і приведення до виконання іноземних арбітражних рішень підкреслюється й у судовій практиці. До прикладу, в ухвалі Київського апеляційного суду у справі за № 824/199/2019 від 24 січня 2020 р. суд зазначив [14]: «дослідивши матеріали справи та перевіривши доводи заявників, суд приходиться до висновку про відмову в задоволенні заяв про закриття провадження, оскільки під час вирішення питання надання дозволу на виконання рішення МКАС суд керується виключно нормами гл. 3 «Визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу» ЦПК України. Зазначеними нормами процесуального законодавства не передбачено повноважень суду загальної юрисдикції на закриття провадження щодо цієї категорії справ».

Актуальна судова практика Київського апеляційного суду також вказує на одночасне застосування судом як Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» та ЦПК України в частині регламентації порядку визнання та приведення до виконання арбітражних рішень, так і безпосередньо посилання на норми Нью-Йоркської конвенції 1958 р. До прикладу, в ухвалі Київського апеляційного суду у справі за № 824/66/20 від 22 червня 2020 р. вказано [15], що суд розглянув у відкритому судовому засіданні справу за заявою представника компанії «Джей.ЕС Корругейтінг Машинері Ко., Лтд» (*J.S. Corrugating Machinery Co., Ltd*) — Бичкова Андрія Борисовича про визнання і надання дозволу на виконання арбітражного рішення Китайської міжнародної економічної і торговельної арбітражної комісії від 27.12.2019 року у справі № M20180943 за позовом компанії «Джей.ЕС Корругейтінг Машинері Ко., Лтд» (*J.S. Corrugating Machinery Co., Ltd*) до товариства з обмеженою відповідальністю «Юг Картон» про стягнення заборгованості. При цьому боржник (ТОВ «Юг Картон») заперечував проти визнання і надання дозволу на виконання арбітражного рішення, вказуючи на те, що рішення суперечить публічному порядку. Суд справедливо констатував, що тягар доведення наявності підстав для відмови у визнанні та виконанні арбітражного рішення покладеться на сторону, яка заперечує проти заяви стягувача.

Перевіряючи дотримання вимог, передбачених Нью-Йоркською конвенцією 1958 р., Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж» та ЦПК України, судом встановлено, що трирічний строк на подання заяви про визнання та надання дозволу на виконання вказаного рішення дотримано, до заяви стягувачем долучено документи у відповідності до переліку, визначеного ст. 4 Конвенції, що узгоджуються з положеннями ст. 476 ЦПК України та ст. 36 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж». Окрім того, перелік підстав для відмови у визнанні та наданні дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу визначено в ст. 478 ЦПК України. Враховуючи вищевикладене, судом резюмовано, що доводи заперечень про порушення публічного порядку відхиляються судом, оскільки «порушення публічного порядку може мати місце тільки у випадках, коли виконання іноземного арбітражного рішення несумісне з основами правопорядку держави, що



не впливає на приватноправові відносини, що склалися між сторонами господарської угоди та на їх зобов'язання, що виникли на підставі цього контракту. Арбітражне рішення ухвалено виключно стосовно боржника як окремої юридичної особи та самостійного учасника господарського обороту і поширює свою чинність тільки на боржника. Не може вважатись порушенням публічного порядку можливе неотримання державою в майбутньому податків у зв'язку з банкрутством підприємства, оскільки арбітражне рішення не суперечить публічному порядку України, її незалежності, цілісності, самостійності та недоторканності, конституційним правам, свободам, гарантіям, рішення ухвалено виключно стосовно боржника як окремої юридичної особи та самостійного учасника господарського обороту, поширює свою чинність тільки на боржника».

Таким чином, судом в аналізованій справі було вирішено питання відповідності арбітражного рішення публічному порядку країни місця виконання у відповідь на посилання боржника, що стверджував про неможливість визнання і приведення до виконання арбітражного рішення як такого, що суперечить публічному порядку України, на основі права України, а саме норм Нью-Йоркської конвенції 1958 р. (як частини національного законодавства України), Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» та ЦПК України. Також зазначена ухвала та позиції суду, втілені в її тексті, можуть слугувати ілюстрацією впливу права місця виконання арбітражного рішення (тут — права України) на вирішення спорів у міжнародному комерційному арбітражі щодо останньої зі стадій — примусового виконання арбітражного рішення, поруч із розглядом заперечень боржника у світлі підстав для відмови в такому виконанні, зокрема у разі посилання на порушення публічного порядку.

В окремих судових рішеннях прослідковується безпосереднє застосування визначених Нью-Йоркською конвенцією 1958 р. та додатково закріплених на рівні ЦПК України та Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» підстав для відмови у визнанні та виконанні арбітражного рішення. Так, в ухвалі Київського апеляційного суду у справі за № 824/181/19 від 9 грудня 2019 р. суд, керуючись нормами вказаних вище актів, дійшов висновку [16], що рішення Міжнародного центру вирішення спорів, прийняте в Пласервілі, штат Каліфорнія, Сполучені Штати Америки, від 3 січня 2019 р., слід вважати таким, що ухвалене щодо спору не передбаченого арбітражною угодою та таким, що не підпадає під її умови, оскільки відповідна арбітражна угода між ПрАТ «Галіція Дистилері» та Компанією з обмеженою відповідальністю «Нью Алтернатів Оук» — відсутня. Суд резюмував, що «згідно з ч. 1 ст. 379 ЦПК України, за результатами розгляду заяви про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, суд постановляє ухвалу про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу або про відмову у визнанні та наданні дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу за правилами, встановленими цим Кодексом для ухвалення рішення. За таких обставин, відсутні підстави для визнання та надання дозволу на примусове виконання рішення Міжнародного центру вирішення спорів,



прийнятого в Пласервілі, штат Каліфорнія, Сполучені Штати Америки, від 3 січня 2019 року, а тому в задоволенні заяви Компанії з обмеженою відповідальністю «Нью Алтернатів Оук» слід відмовити». Таким чином, рішення суду засновується на ст. V(1)(c) Нью-Йоркської конвенції 1958 р., а також на приписах абз. 3 п. 1 ч. 1 ст. 36 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» та пп. в п. 1 ч. 1 ст. 478 ЦПК України, згідно з якими однією з підстав для відмови у визнанні та приведенні до виконання іноземного арбітражного рішення є подання стороною, проти якої рішення спрямовано, доказів того, що рішення винесено щодо спору, не передбаченого арбітражною угодою, або такого, що не підпадає під її умови.

В ухвалі Київського апеляційного суду у справі за № 796/147/2018 від 8 листопада 2019 р. [17] суд також встановив наявність підстав для відмови у визнанні і приведенні до виконання арбітражного рішення на основі відсутності арбітражної угоди, встановивши, що «доводи заявника про те, що вирішуючи питання компенсації судових витрат міжнародний комерційний арбітраж тим самим визначив власну юрисдикцію, а тому рішення в цій частині, яке підлягає до визнання та приведення до виконання, відхиляється судом, зважаючи на те, що відсутність арбітражної угоди визначена підставою для відмови у визнанні та приведенні до виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу нормами міжнародного та національного законодавства. Іншими словами, наявність арбітражної угоди є основною умовою застосування заходів захисту інститутами міжнародного комерційного арбітражу, визнання та приведення до виконання постановлених ними рішень». Суд також підкреслив, що «не можна погодитись з твердженнями представників заявника, які були висловлені в судовому засіданні про те, що арбітражна угода була укладена шляхом пред'явлення позову і відсутності заперечень з цього приводу іншої сторони, відповідача у справі — Республіки Молдова».

Підбиваючи підсумки, можна зробити висновок щодо вирішальної ролі права місця виконання арбітражного рішення в матеріальній та процесуальній площині на порядок визнання та приведення до виконання арбітражних рішень у межах відповідної юрисдикції. Уніфікацію матеріальних підстав для відмови у визнанні та виконанні (зокрема неарбітрабельність предмета спору та суперечність рішення публічному порядку як підстави, що можуть порушуватись компетентним судовим органом за місцем виконання *ex officio*, незалежно від посилання на них стороною, проти якої винесено арбітражне рішення), а також закріплення базових процесуальних вимог і принципів здійснюється Нью-Йоркською конвенцією 1958 р., що залишає на розсуд національного законодавця, з одного боку, врегулювання незначних аспектів процедури, але, з іншого — визнає за ним повну свободу розсуду стосовно визначення меж об'єктивної арбітрабельності, змісту і конкретного наповнення категорії міжнародного публічного порядку, що застосовується у відповідній юрисдикції. Така система дозволяє забезпечити панування проарбітражного підходу в розвинених правових порядках, гарантуючи ефективність арбітражного розгляду



та можливості для прогнозування успішного визнання і виконання винесеного іноземного арбітражного рішення щодо країни місця виконання.

Список використаних джерел

1. Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958). *United Nation Organization*. URL : <https://bit.ly/2TsEyGb>.
2. *Lew J. D. M., Mistelis L. A., Kröll S.* Comparative International Commercial Arbitration. Kluwer Law International, 2003. 953 p.
3. *Varady T., Barcello J., Mehren Arthur T.* International Commercial Arbitration: A Transnational Perspective. West Academic Publishing, 2012. 1120 p.
4. *Born G. B.* International Commercial Arbitration. Second Edition. Kluwer Law International, 2014. 4408 p.
5. ICCA's Guide to The Interpretation of the 1958 New York Convention: A Handbook for Judges. *International Council for Commercial Arbitration*. URL : <https://bit.ly/3jAbOG2>.
6. *van der Berg A. J.* The New York Arbitration Convention of 1958. The Hague : Kluwer Law and Taxation Publishers, 1981. 480 p.
7. Concise International Arbitration / ed. by Loukas A. Mistelis. New York : Kluwer Law International, 2010. 1115 p.
8. *Di Pietro D., Platte M.* Enforcement of International Arbitration Awards. The New York Convention of 1958. Cameron May Ltd., 2001. 282 p.
9. UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration (with amendments as adopted in 2006). *The United Nations Commission on International Trade Law*. URL : <https://bit.ly/31QRM41>.
10. Explanatory Note by the UNCITRAL secretariat on the 1985 Model Law on International Commercial Arbitration as amended in 2006. *UNCITRAL*. URL : <https://bit.ly/31QRM41>.
11. *Захарченко Т.* Визнання та виконання арбітражних рішень на території України. *Право України*. 2008. № 10. С. 130–138.
12. Про міжнародний комерційний арбітраж : Закон України від 24.02.1994 р. № 4002–ХІІ. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <http://bit.ly/2Hr8MDn>.
13. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р № 1618–ІV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <http://bit.ly/38wLHuJ>.
14. Ухвала Київського апеляційного суду від 24.01.2020 р. у справі № 824/199/2019. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL : <https://bit.ly/3jw4IYF>.
15. Ухвала Київського апеляційного суду від 22.06.2020 р. у справі № 824/66/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL : <https://bit.ly/3e4qwE6>.
16. Ухвала Київського апеляційного суду від 09.12.2019 р. у справі № 824/181/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL : <https://bit.ly/37MsFDh>.
17. Ухвала Київського апеляційного суду від 08.11.2019 р. у справі № 796/147/2018. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL : <https://bit.ly/3oAvgX1>.

Надійшла до редакції 23.12.2019



Volodymyr NAHNYBIDA

Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

The Influence of the Law of the Country of the Place of Enforcement of the Arbitral Award on the Settlement of Disputes in the International Commercial Arbitration

The article examines the key aspects of the impact of the law of the place of enforcement of the arbitral award on arbitration and directly on the recognition and enforcement of arbitral awards, given the study of doctrinal positions, regulations and relevant case law. It was found out that the New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards of 1958 refers to the procedural rules of the country of enforcement to settle matters inherent to the recognition and enforcement of foreign arbitral awards not governed by the Convention, establishing only basic and fairly simple formal requirements for the said procedure, which is one of the strong characteristics of the conventional regime of recognition and enforcement of arbitral awards. In light of this, it is concluded that such an approach is moderate and takes into account the impossibility and lack of practical necessity of unification at the international treaty level of procedural features of recognition and enforcement of arbitral awards, establishing only basic principles and requirements. It is substantiated that there are two components of the law of the place of enforcement of the arbitral award, which regulate the recognition and enforcement of arbitral awards within the relevant jurisdiction, namely substantive and procedural, which, however, are contained in single legal acts — mostly national arbitration laws. The author emphasizes the crucial role of the law of the place of enforcement of the arbitral award in the material and procedural aspects for the procedure of recognition and enforcement of arbitral awards within the relevant jurisdiction. It is concluded that the unification of material grounds for refusal of recognition and enforcement (in particular, non-arbitrability of the subject matter of the dispute and contradiction of the award to public policy as grounds that can be raised by the competent judicial authority at the place of enforcement ex officio, regardless of reference to them by opposing party), as well as the consolidation of basic procedural requirements and principles is carried out by the New York Convention of 1958, which leaves to the discretion of the national legislature, on the one hand, the settlement of minor aspects of the procedure, but, on the other hand, recognizes its full discretion in determining the limits of objective arbitrability, the content and specific filling of the category of international public policy applicable in the relevant jurisdiction.

Keywords: *arbitral award, international commercial arbitration, applicable law, arbitration process, public policy.*